

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

27 sierpnia

№ 76.

Rok 1931.

TREŚĆ:

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Poz.: 610—Reform Rolnych z dnia 5 czerwca 1931 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa o statucie Państwowego Banku Rolnego	1303
611—Spraw Wewnętrznych z dnia 13 sierpnia 1931 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych, Rolnictwa, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie organizacji urzędów wojewódzkich oraz trybu załatwiania spraw w tych urzędach	1316

610.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA REFORM ROLNYCH

z dnia 5 czerwca 1931 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa o statucie Państwowego Banku Rolnego.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego w brzmieniu ogłoszonym w załączniku do obwieszczenia Ministra Reform Rolnych z dnia 5 maja 1931 roku (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 609) zarządza się co następuje:

§ 1. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia obowiązuje dołączony do niego i stanowiący jego część składową Statut Państwowego Banku Rolnego, jednocześnie zaś traci moc obowiązującą Statut Państwowego Banku Rolnego, ogłoszony jako załącznik do rozporządzenia Ministra Reform Rolnych z dnia 11 czerwca 1928 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa o statucie Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 64 poz. 584) ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem z dnia 23 sierpnia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 517) oraz rozporządzeniem z dnia 8 maja 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 335).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Reform Rolnych: *L. Kozłowski*

Minister Skarbu: *Jan Piłsudski*

Minister Rolnictwa: *Leon J. Polczyński*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Reform Rolnych z dnia 5 czerwca 1931 r. (poz. 610).

STATUT

Państwowego Banku Rolnego.

I. Zadania, siedziba, zakres działalności i uprawnień Państwowego Banku Rolnego.

§ 1.

Państwowy Bank Rolny jest instytucją państwową, której przysługuje osobowość prawna i prawo używania pieczęci z godłem państwowem.

Bankowi przysługuje uprawnienie do używania samoistnego zastępstwa prawnego, z zachowaniem jednak wszelkich uprawnień i przywilejów, zastrzeżonych dla instytucji państwowych w postępowaniu sądowym i administracyjnym.

§ 2.

Siedzibą Państwowego Banku Rolnego jest miasto stoł. Warszawa. Działalność Banku rozciąga się na cały obszar Państwa.

Bank może otwierać i związać Oddziały i przedstawicielstwa w kraju i zagranicą.

§ 3.

Zadaniem Państwowego Banku Rolnego jest popieranie rozwoju rolnictwa, przemysłu rolnego i gospodarczego rozwoju wsi, organizowanie kredytu rolniczego dla drobnych i średnich gospodarstw, popieranie i prowadzenie parcelacji, osadnictwa, meljoracji i regulacji rolnych oraz administrowanie funduszami, przeznaczonymi na powyższe cele do dyspozycji organów Rządu, na zasadach ustalonych przez władze powołane do dysponowania temi funduszami.

W szczególności do zakresu działania Banku należy:

1) udzielanie długoterminowych pożyczek w papierach wartościowych przez Bank wypuszczanych, jak również w gotówce: na kupno gruntu, regulacje, meljoracje i inwestycje rolne, na spłatę zobowiązań uciążliwych dla gospodarstw rolnych i t. p. potrzeby gospodarcze, na spłatę obciążeń hipotecznych przy parcelacji nieruchomości ziemskich;

2) popieranie oraz zasilanie kredytem na cele rolnicze spółdzielni i ich związków, przedsiębiorstw i organizacji rolniczo-handlowych, rolniczo-przemysłowych, parcelacyjnych, scaleniowych, meljoracyjnych i innych, przyczyniających się do powstawania, przebudowy i rozwoju drobnych i średnich gospodarstw rolnych, jak również uczestniczenie w kapitałach zakładowych tego rodzaju organizacji i zasilanie ich kredytem na cele obrotowe tudzież zasilanie kredytem na cele rolnicze Powiatowych Kas Oszczędności i Gminnych Kas Pożyczkowo-Oszczędnościowych;

3) udzielanie pożyczek w gotówce oraz wogóle kredytu bankowego na cele związane z zadaniami Banku, dokonywanie wszelkich operacji bankowych i innych czynności, niezbędnych do spełnienia tych zadań lub też w związku z niemi pozostających, jak również nabywanie wierzytelności, o ile jest to niezbędne dla wykonania zadań Banku;

4) prowadzenie parcelacji i nabywanie w tym celu nieruchomości ziemskich oraz podejmowanie czynności, ułatwiających nabywcom parcel pobudowanie się, zagospodarowanie, jako też nabywanie i sprzedaż działek gruntu na cele związane z przebudową ustroju rolnego;

5) dostarczanie gospodarstwom rolnym środków produkcji, popieranie przemysłu rolnego i rozwoju gospodarczego wsi, organizacja przetwórstwa i zbytu produktów rolnych;

6) administrowanie funduszami, powierzonymi Bankowi przez organa Rządu, w szczególności funduszami likwidowanych instytucji osadniczych i finansowych, które przed wojną udzielały kredytu rolnego.

§ 4.

Fundusze własne Państwowego Banku Rolnego stanowią:

1) kapitał zakładowy w wysokości sto trzydzieści milionów złotych, jako bezprocentowa niewycofalna dotacja Skarbu Państwa; kapitał zakładowy Banku może być podwyższony na mocy decyzji Rady Ministrów;

2) ogólny fundusz rezerwowi oraz rezerwy specjalne, które Państwowy Bank Rolny obowiązany jest tworzyć na mocy niniejszego statutu;

3) inne fundusze, które Państwowy Bank Rolny utworzy w związku z wykonaniem swych zadań.

§ 5.

Bank ma prawo nabywania i zamiany nieruchomości na cele prowadzenia parcelacji i osadnictwa, a to na zasadach ustalonych rozporządzeniami Ministra Reform Rolnych, oraz na pomieszczenia własne i personelu Banku, jako też celem uchronienia się przed stratami z powodu udzielonego kredytu.

Nieruchomości, przejęte w celu uchronienia się przed stratami, winny być najdalej w ciągu dwu lat odprzedane, o ile nie zostaną przeznaczone na cele wskazane w ust. 1 niniejszego paragrafu. Termin ten może być przedłużony przez Ministra Reform Rolnych.

§ 6.

Księgi Banku i wypisy z nich, podpisane przez Bank w sposób statutem Banku przewidziany i zaopatrzone w pieczęć Banku, oraz wszelkie oświadczenia na piśmie, zawierające zobowiązania lub zwolnienia od zobowiązań lub zrzeczenia się praw, w ten sam sposób przez Państwowy Bank Rolny wystawione, mają moc prawną dokumentów publicznych, wykazy zaś zaległości, wystawione w ten sposób i zaopatrzone stwierdzeniem, że pretensja prawnie dojrzała do egzekucji, mają moc prawną wykonalnego tytułu egzekucyjnego i hipotecznego.

Jednakowoż wykreślanie dłużnych wpisów hipotecznych, zrzeczenie się lub odstąpienie pierwszeństwa hipotecznego co do wpisów hipotecznych, zapisanych na rzecz Banku lub na rzecz instytucji i urzędów, których funduszami Bank administruje, może być dokonywane na mocy dokumentów w powyższy sposób w tym celu przez Bank wystawionych — tylko w odniesieniu do wpisów hipotecznych, zabezpieczających prawa o wartości nieprzewyższającej 10.000 złotych.

Zwolnienie od zobowiązań lub zrzeczenie się praw o wartości przewyższającej sumę złotych 10.000 — muszą być zeznane notarialnie, o ile formy takiej wymaga prawo.

§ 7.

Od nieuiszczanych w terminie należności Państwowy Bank Rolny ma prawo pobierać odsetki zwłoki w wysokości, jaką określi Rada Nadzorcza na wniosek Dyrekcji.

§ 8.

Bank przesyła wszelkie zawiadomienia lub wezwania za pośrednictwem urzędów administracyjnych, lub pocztą. Za dowód doręczenia służy potwierdzenie właściwych urzędów lub kwit zwrotny poczty. Nie stosuje się to przy dokonywaniu przez Bank przedterminowych spłat obciążeń hipotecznych (§ 63).

§ 9.

Wszelkie koszty, związane z udzieleniem przez Bank pożyczki i jej spłatą, ponosi zaciągający pożyczkę względnie dłużnik.

§ 10.

Bank ma prawo odmówić udzielenia pożyczki bez podania powodów.

§ 11.

Egzekucje należności Państwowego Banku Rolnego, zarówno z tytułu własnych wierzytelności, jak i z tytułu kredytu z funduszy powierzonych do likwidacji lub administracji, udzielonego przez Bank, lub z kredytu udzielonego przed objęciem przez Bank likwidacji lub administracji, odbywać się winny według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku o postępowaniu

przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

Na obszarze województwa śląskiego egzekucja wyżej wymienionych należności może się odbywać zarówno w trybie administracyjnym, jak i w trybie ściągania bezspornych należności i opłat skarbowych, wedle obowiązujących w tem województwie przepisów prawnych.

II. Operacje na własny rachunek Banku.

A. Kredyt długoterminowy.

1. Postanowienia wspólne dla kredytu w listach zastawnych i obligacjach.

§ 12.

Państwowy Bank Rolny udziela długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych.

§ 13.

Na podstawie udzielonych długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych Państwowy Bank Rolny ma prawo wypuszczać listy zastawne w złotych, w złotych w złocie lub w obcych walutach, do wysokości 25-krotnej sumy swego kapitału zakładowego łącznie z ogólnym funduszem rezerwowym, w granicach przyjętych przez Skarb gwarancyj.

Ogólna suma będących w obiegu listów zastawnych Banku nie może przekraczać sumy pożyczek amortyzacyjnych, wydanych w listach zastawnych, a niespłaconych.

§ 14.

Na podstawie długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych Państwowy Bank Rolny ma prawo wypuszczać obligacje meljoracyjne, w granicach udzielonej przez Skarb Państwa dla obligacji tych gwarancji, do wysokości 2-krotnej kapitału zakładowego Banku, łącznie z ogólnym funduszem rezerwowym. Obligacje mogą opiewać na złote, złote w złocie oraz na waluty obce.

Suma obligacji, znajdujących się w obiegu, nie może przekraczać sumy na ich podkład wydanych, a niespłaconych pożyczek amortyzacyjnych.

§ 15.

Terminową wypłatę procentów od listów zastawnych i obligacji Banku i kapitału, należnego za listy zastawne lub za obligacje, zabezpieczają:

1) raty, płacone przez dłużników z tytułu długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych,

2) fundusz rezerwowy listów zastawnych i obligacji meljoracyjnych oraz fundusze rezerwowe poszczególnych seryj listów zastawnych i obligacji (§ 16),

3) ogólny fundusz rezerwowy Banku oraz cały jego majątek ruchomy i nieruchomy.

Niezależnie od powyższych zabezpieczeń Skarb Państwa poręcza solidarnie zapłatę procentów i kapitału w granicach przyjętych za listy zastawne oraz za obligacje gwarancyj (§ 36).

§ 16.

Fundusze rezerwowe listów zastawnych i obligacji, zabezpieczające terminową wypłatę procentów i kapitału (§ 15 p. 2) tworzyć się będą:

1) z zysków, osiągniętych z umorzenia listów zastawnych oraz obligacji danych seryj przez wycofanie ich z obiegu w drodze wykupu zamiast losowania (§ 21),

2) wpisowego, które zaciągający pożyczkę będą ewentualnie obowiązani uiszczać wedle przepisów, które ustali Rada Nadzorcza na wniosek Dyrekcji,

3) z zysków z przedawnienia listów zastawnych i obligacji danych seryj oraz kuponów (§ 23),

4) z części czystego zysku Banku na ten cel przeznaczonej (§ 67).

§ 17.

Po wykupieniu całej seryj listów zastawnych względnie obligacji fundusz rezerwowy odnośnej seryj zostaje przelany do ogólnego funduszu rezerwowego Banku.

§ 18.

Każdy list zastawny i każda obligacja zawierać będzie:

1) oznaczenie seryj, do której należy;

2) oznaczenie kapitału, na który opiewa;

3) okres umorzenia kapitału, stopę procentową i terminy opłaty kuponów;

4) zobowiązanie Banku do opłacenia procentów i kapitału, oraz oznaczenie waluty lub walut, w której będą one opłacone;

5) wysokość kapitału zakładowego Banku;

6) powołanie się na gwarancję Skarbu Państwa;

7) podpisy względnie facsimilja Prezesa Banku lub Wiceprezesa Rady Nadzorczej, albo w ich zastępstwie jednego z członków Rady Nadzorczej Banku, dwa podpisy Dyrektorów lub Wicedyrektorów (z których jeden może być facsimile), pieczęć Banku oraz podpis Komisarza Ministra Skarbu lub jego zastępcy;

8) na odwrotnej stronie — zasadnicze postanowienia statutu, dotyczące listów zastawnych względnie obligacji, ewentualnie zasadnicze warunki ich emisji i spłaty.

Przepisy p. p. 1 i 5 nie mają zastosowania do 7% listów zastawnych, wypuszczonych na podstawie przepisów emisyjnych z dnia 9 marca 1928 r. (Monitor Polski z dnia 29 października 1928 r. Nr. 250), stanowiących odrębną seryję, nieoznaczoną numerem, oraz do obligacji meljoracyjnych, wypuszczonych na podstawie przepisów emisyjnych z dnia 11 czerwca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 595), stanowiących również odrębną seryję, nieoznaczoną numerem.

§ 19.

Do każdego listu zastawnego i do każdej obligacji dołączony będzie arkusz półrocznych kuponów z talonem na dalsze kupony.

§ 20.

Listy zastawne i obligacje Państwowego Banku Rolnego wypuszczane będą na okaziciela. Posiadacz listu zastawnego, obligacji lub kuponu Bank uważać będzie za ich właściciela.

Właściciel listów zastawnych lub obligacji może poddać je zastrzeżeniom (zawinkulować) według przepisów, jakie będą wydane w myśl § 35 niniejszego statutu.

§ 21.

Bank obowiązany jest co pół roku wycofywać z obiegu listy zastawne każdej serji co najmniej na taką sumę, jaka odpowiada sumie kwot, przypadających w danem półroczu na spłatę kapitału podług planu umorzenia wydanych w listach zastawnych tej serji pożyczek amortyzacyjnych, powiększonej o sumę spłat przedterminowych w gotówce, uskuteczniionych z tytułu takichże pożyczek w okresie czasu pomiędzy terminami płatności rat poprzedniego i bieżącego półroczu. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio i do obligacyj.

Wycofywanie z obiegu listów zastawnych i obligacyj odbywa się przez losowanie albo przez wykup ich na giełdzie lub z wolnej ręki.

Wyplata za wylosowane listy zastawne i obligacje dokonywana będzie podług ich imiennej wartości.

Wartość brakujących a niezapadłych kuponów od wylosowanych listów zastawnych i obligacyj będzie potrącona z należności za te papiery.

§ 22.

Wylosowane listy zastawne i obligacje po wypłacie przypadającej za nie należności, jak również listy i obligacje otrzymane przez Bank od dłużników na spłatę wypożyczonego kapitału powinny być bezwzględnie unieważnione przez odpowiednie ostemplowanie, a następnie w obecności Prezesa Banku lub Wiceprezesa Rady Nadzorczej, albo w ich zastępstwie jednego z członków Rady Nadzorczej, Dyrekcji Banku oraz Komisarza Ministra Skarbu lub jego zastępcy protokółarnie zniszczone.

W ten sam sposób unieważnione i zniszczone być powinny również listy zastawne i obligacje nabyte na giełdzie lub z wolnej ręki, celem wycofania z obiegu.

§ 23.

Zapadłe kupony od listów zastawnych i obligacyj jako też wylosowane listy zastawne i wylosowane obligacje opłacane będą w Kasach Państwowego Banku Rolnego oraz w Kasach innych instytucji, które Dyrekcja Banku oznaczy i poda do publicznej wiadomości.

Należności za kupony niepodniesione w ciągu lat 5-ciu oraz należności za wylosowane listy zastawne i obligacje, niepodniesione w ciągu lat 30-tu od dnia płatności — ulegają przedawnieniu.

§ 24.

Listy zastawne i obligacje Banku mają wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne. Będą one przyjmowane przez Skarb Państwa na kaucje i wadja po kursie, oznaczonym przez Ministra Skarbu.

§ 25.

Listy zastawne oraz obligacje Państwowego Banku Rolnego wolne są od podatku od kapitałów i rent.

§ 26.

Wysokość długoterminowej pożyczki amortyzacyjnej nie może przekraczać $\frac{2}{3}$, a dla pożyczek wypłaconych po dniu 1 stycznia 1931 r. — połowy sumy szacunkowej nieruchomości ziemskich, na któ-

rych została zabezpieczona udzielona pożyczka. Oszacowania dokonywać się będzie na podstawie przepisów, wydanych na wniosek Rady Nadzorczej Banku przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa.

Ciężary wieczyste i służebności, które zachowują pierwszeństwo przed pożyczką, powinny być ocenione i potrącone z szacunku nieruchomości.

§ 27.

Pożyczki wydane w listach zastawnych mają być zabezpieczone hipotecznie w zasadzie na pierwszym miejscu, w każdym razie powinny bezwzględnie mieścić się łącznie z ewentualnymi poprzedzającymi je obciążeniami, w granicach $\frac{2}{3}$, a dla pożyczek wypłaconych po dniu 1 stycznia 1931 r. — połowy szacunku ustalonego zgodnie z § 26 niniejszego statutu.

Na obszarze województw poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego pożyczki, udzielane przez Państwowy Bank Rolny w listach zastawnych, zabezpieczane będą hipoteką zwyczajną w rozumieniu § 1113 Kodeksu Cywilnego z roku 1896.

Przepisy powyższe mają zastosowanie i do pożyczek w obligacjach meljoracyjnych, wymagających hipotecznego zabezpieczenia, z tem jednak, że w tym wypadku szacunek może być ustalony z uwzględnieniem postanowień § 42 niniejszego statutu.

§ 28.

Przynależnościami pożyczki, udzielonej przez Państwowy Bank Rolny w listach zastawnych lub obligacjach, są, oprócz procentów bieżących i zaległych, procentów zwłoki oraz kosztów sądowych — także statutem przewidziane koszty administracyjne Banku.

Przynależnościom tym służy równe z kapitałem pierwszeństwo, o ile te procenty, koszty i dodatki administracyjne nie zalegają za czas dłuższy, niż trzy lata wstecz od dnia przymusowej licytacji.

§ 29.

Budowle, których wartość uwzględniona została przy udzielaniu pożyczki, powinny być ubezpieczone od ognia w jednej z instytucji, wskazanych przez Ministra Skarbu, co najmniej do wysokości sumy, równej ich wartości szacunkowej przyjętej przez Bank, z zastrzeżeniem, że wynagrodzenie asekuracyjne wypłacone będzie właścicielowi tylko za zgodą Banku.

§ 30.

Określone przy przyznaniu pożyczki raty, której spłacona będzie pożyczka amortyzacyjna, obejmować będą kwoty na oprocentowanie i umorzenie kapitału. Ponadto dłużnicy uiszczają będą dodatki na administrację w wysokości, ustalonej zgodnie z § 35, względnie inne dodatkowe opłaty, o ile będą one ustanowione przez przepisy, przewidziane w § 35.

Część raty, stanowiąca kwotę na umorzenie kapitału może być uiszczona w listach względnie w obligacjach podług imiennej wartości ich, nie później jednak, jak w terminie płatności tej raty.

§ 31.

Od rat nieuiszczonych w ciągu 15-tu dni od terminu płatności pobierane będą odsetki zwłoki w wysokości ustalonej zgodnie z § 7 niniejszego statutu.

§ 32.

Jeżeli w ciągu 30-tu dni po terminie płatności raty zaległości nie zostaną zapłacone, Bank może przystąpić do ściągania zaległości drogą przymusową (§ 11).

§ 33.

Dłużnikowi przysługuje prawo przedterminowej spłaty długu w całości lub w części w gotówce lub w tych papierach, w jakich pożyczkę wydano, a to na warunkach, jakie określone zostaną w przepisach, wydanych na mocy § 35 niniejszego statutu.

§ 34.

Bank może z równoczesnym zawiadomieniem dłużnika hipotecznego dokonywać na jego rachunek zapłaty podatków państwowych i innych ciężarów, przypadających z nieruchomości, obciążonych pożyczką hipoteczną, jak również rent i odsetek od długów, poprzedzających na hipotece wierzytelności Banku, oraz składek ogniowych.

Wypłacone na rachunek dłużnika sumy na pokrycie jego zobowiązań będą przez Bank odeń ściągane przy spłacie rat pożyczkowych, wraz z procentem prawnym od dnia dokonania przez Bank zapłaty zastępczej.

§ 35.

Stopy procentowe, okresy umorzenia oraz bliższe warunki udzielania, spłaty i zabezpieczenia długoterminowych pożyczek udzielanych w listach zastawnych i w obligacjach, terminy płatności rat pożyczkowych, jak również szczegółowe warunki emisji i umarzania listów zastawnych i obligacji — ustalone będą w przepisach wydanych na wniosek Rady Nadzorczej przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa.

Wysokość dodatku administracyjnego uchwała Rada Nadzorcza i zatwierdza Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Rolnictwa.

Wzory listów zastawnych i obligacji, ich imienna wartość, terminy losowania listów zastawnych i obligacji oraz wypłaty kuponów i wylosowanych listów zastawnych i obligacji, warunki ewentualnego poddania zastrzeżeniom (zawinkulowania) listów i obligacji, sposób wykonywania nadzoru nad umorzeniem i emisją, wysokość, sposób lokowania funduszu rezerwowego listów zastawnych i obligacji oraz innych funduszy, związanych z emisją listów i obligacji, ustali Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu na wniosek Rady Nadzorczej.

§ 36.

Skarb Państwa poręcza bezwarunkowo terminową zapłatę kapitału i odsetek:

1) listów zastawnych na ogólną sumę 315 milionów złotych w złocie, z czego: na sumę 215 milionów złotych w złocie — w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 maja 1927 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rze-

czypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o udzieleniu poręki państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 407) oraz na sumę 100 milionów złotych w złocie — w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 16 kwietnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 280);

2) obligacji meljoracyjnych na ogólną sumę 150 milionów złotych w złocie, z czego: na sumę 100 milionów złotych w złocie — w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24 maja 1928 r. o udzieleniu poręki państwowej na zapłatę kapitału i odsetek obligacji meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 565) oraz na sumę 50 milionów złotych w złocie — w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 16 kwietnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 280).

2. Postanowienia szczegółowe o kredycie w listach zastawnych.

§ 37.

Pożyczki amortyzacyjne w listach zastawnych będą udzielane przez Państwowy Bank Rolny dla drobnych i średnich gospodarstw rolnych na kupno gruntu, regulacje i inwestycje rolne, na spłatę uciążliwych dla gospodarstw rolnych zobowiązań i na inne potrzeby gospodarcze.

Pożyczki takie będą również udzielane właścicielom nieruchomości ziemskich, niezależnie od ich obszaru, na spłatę obciążeń hipotecznych przy parcelacji tychże nieruchomości.

Normy obszarów gospodarstw rolnych, na których nabycie Bank będzie udzielał kredytu, ustalone będą przez Ministra Reform Rolnych.

§ 38.

Ustanowione dla pożyczek długoterminowych, udzielanych w listach zastawnych, zabezpieczenia hipoteczne, hipoteki i prawa zastawu stanowią zabezpieczenie wyłączenie dla wypuszczonych listów zastawnych odnośnych seryj i kuponów od tych listów, co powinno być uwidocznione w odnośnych wpisach hipotecznych. Jeżeli postanowienie powyższe nie zostało wyrażone w treści odnośnych wpisów hipotecznych, to przy tych wpisach Państwowy Bank Rolny ma prawo bez składania szczególnych oświadczeń domagać się wniesienia do ksiąg hipotecznych odpowiednich ostrzeżeń (adnotacji). Brak ostrzeżenia hipotecznego (adnotacji) nie zmienia węzła zabezpieczenia dla listów zastawnych.

Oprócz wyżej wymienionego przywileju, posiadaczom tych listów i kuponów od nich służy również ustawowy przywilej pierwszeństwa zaspokojenia na ratach, wpłaconych na pokrycie wymienionych pożyczek, na specjalnym funduszu rezerwowym listów zastawnych i obligacji oraz na specjalnych funduszach rezerwowych poszczególnych seryj listów zastawnych.

Co do zaspokojenia z innych części majątku Banku, posiadacze listów zastawnych stoją narówni z innymi wierzycielami.

§ 39.

Do czasu całkowitej spłaty długoterminowej pożyczki amortyzacyjnej, wydanej w listach zastaw-

nych Banku, właściciel obciążonej nią nieruchomości podlega następującym rygorom:

- 1) że bez zezwolenia Banku:
  - a) nieruchomość obciążona pożyczką Banku nie może być zbywana pod tytułem darmym lub obciążliwym w całości lub w części,
  - b) znajdujące się na niej budynki nie mogą być odprzedawane ani usuwane z gruntu,
  - c) nieruchomość nie może być dzielona w naturze,
  - d) nieruchomość nie może być w całości ani w części oddawana w dzierżawę lub poręczającą administrację, ani w posiadanie lub użytkowanie na termin dłuższy ponad rok jeden, w szczególności nie może być na niej ustanowione prawo dożywotniego użytkowania;
- 2) że budynki, których wartość uwzględniona została przy udzielaniu pożyczki, powinny być corocznie w określonej przez Bank, w myśl § 29, instytucji ubezpieczeniowej oraz w określonej przez Bank wysokości ubezpieczone od ognia z tem, że w razie pożaru wynagrodzenie asekuracyjne wypłacone będzie właścicielowi nie inaczej jak za zgodą Banku;
- 3) że na obszarze mocy obowiązującej procedury cywilnej z r. 1864, w razie wystawienia nieruchomości na licytację, dłużnik zrzeka się oceny sądowej i zgadza się, aby licytacja rozpoczęła się od sumy zastrzeżonej w umowie pożyczkowej, w braku zaś takiego zastrzeżenia — od sumy, stanowiącej całkowitą wierzytelność Banku wraz z sumami należnościami uprzywilejowanych i wierzytelności, zapisanych w Dziale IV na numerach, poprzedzających numery wierzytelności Banku;
- 4) że pożyczka lub jej pozostałość wraz z procentami i innymi przynależnościami, bez względu na pierwotnie umówiony termin, staje się natychmiast wymagalną bez postawienia dłużnika w zwłocę, w razie niedopełnienia któregośkolwiek z powyższych warunków, jak również jeżeli:
  - a) nieruchomość jest rozmyślnie lub przez niedbalstwo niszczona,
  - b) nie są uiszczone dwie ostatnie składki ogólne (premie asekuracyjne) od budynków, których wartość została uwzględniona przy przyznaniu pożyczki,
  - c) wszczęta została egzekucja do nieruchomości, obciążonej pożyczką,
  - d) pożyczka nie została użyta na cel wskazany przy jej udzieleniu,
  - e) nieruchomość obciążona pożyczką uległa znacznemu pogorszeniu, zagrożającemu bezpieczeństwu pożyczki,
  - f) nie zostały spełnione inne warunki, zastrzeżone przy udzieleniu pożyczki.

Ponadto właściciel obciążonej nieruchomości do czasu całkowitej spłaty pożyczki podlega wszelkim rygorom i przepisom, wynikającym ze statutu Państwowego Banku Rolnego, zarówno już wydanym, jak też mogącym być wydanymi w przyszłości w związku z uzupełnieniem lub zmianą niniejszego statutu.

Wreszcie, o ile obciążona nieruchomość jest nabyta z parcelacji dokonanej wedle przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy

rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1), obok wpisu hipotecznego zabezpieczenia pożyczki (hipoteki, prawa zastawu), winna być dokonana adnotacja — ostrzeżenie z art. 54 tejże ustawy.

3. Postanowienia szczegółowe o kredycie w obligacjach meljoracyjnych.

§ 40.

Pożyczki w obligacjach meljoracyjnych będą udzielane przez Państwowy Bank Rolny na rolne meljoracje szczegółowe oraz na meljoracje podstawowe, potrzebne dla przeprowadzenia rolnych meljoracji szczegółowych dla gospodarstw rolnych, niezależnie od ich obszaru, a to stosownie do przepisów, jakie w tym przedmiocie wydane będą na mocy § 35 niniejszego statutu.

§ 41.

Pożyczki w obligacjach meljoracyjnych będą udzielane:

- 1) a) spółkom wodnym — na zasadach i przy zabezpieczeniu wedle art. 160 ustawy wodnej (Dz. U. R. P. z r. 1928 Nr. 62, poz. 574);
- b) spółkom wodnym — na obszarze cieszyńskiej części województwa śląskiego na zasadach i przy zabezpieczeniu wedle przepisów ustawy austriackiej z dnia 30 czerwca 1884 r., Dz. u. p. austr. Nr. 116 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych;
- c) spółkom wodnym oraz stowarzyszeniom dla meljoracji rolnych na zasadach i przy zabezpieczeniu wedle przepisów pruskiej ustawy wodnej z dnia 7 kwietnia 1913 r. oraz pruskiej ustawy z dnia 5 maja 1920 r. o tworzeniu stowarzyszeń, celem przeprowadzenia meljoracji rolnych — na pozostałym obszarze województwa śląskiego;
- 2) wszelkim innym osobom fizycznym i prawnym z zabezpieczeniem hipotecznym zgodnie z §§ 26, 27, 28 i 29 niniejszego statutu;
- 3) gminom wiejskim — na zasadach przewidzianych w przepisach obowiązujących o zaciąganiu przez nie zobowiązań.

§ 42.

Przy udzielaniu pożyczek na meljoracje, mające na celu poprawę fizykalnych własności gleby, jak: drenowanie, osuszanie rowami, nawadnianie oraz inne meljoracje rolne, szacunek gruntów może obejmować przybytek wartości, jaki ma być spowodowany zamierzonymi nakładami meljoracyjnymi. Zwiększenie szacunku nie może jednak przekraczać 75% przybytku wartości.

Wysokość pożyczek udzielonych na meljoracje nie może przekraczać rzeczywistych kosztów meljoracyjnych. Nadto przewidywane wskutek meljoracji przeciętne zwiększenie dochodu z danej posiadłości nie powinno być niższe od rat, należnych od pożyczki przyznanej na meljoracje.

§ 43.

W wypadku, gdyby pożyczka niezbędna dla przeprowadzenia objętych kosztorysem robót meljoracyjnych nie mogła być przed ich ukończeniem na-

leżycie zabezpieczona na meljorowanej nieruchomości, Bank może przyjąć dodatkowe zabezpieczenie hipoteczne na innej nieruchomości w granicach 50% jej szacunku.

§ 44.

Udzielona na meljoracje pożyczka lub jej pozostałość wraz z procentami i innymi przynależnościami, bez względu na pierwotnie umówiony termin, staje się natychmiast wymagalna, bez postawienia dłużnika w zwłocę — jeżeli:

1) nieruchomość, na której zmeljorowanie udzielono pożyczki lub nieruchomość, na której pożyczka została zabezpieczona, jest rozmyślnie, lub przez niedbalstwo niszczone,

2) jeżeli w ten sam sposób niszczone są urządzenia meljoracyjne,

3) jeżeli pożyczka nie została użyta na cel wskazany przy jej udzieleniu,

4) jeżeli dłużnik nie wykona innych warunków, zastrzeżonych przy udzieleniu pożyczki.

Ponadto nieruchomość, na której zabezpieczona została pożyczka w obligacjach meljoracyjnych, do czasu całkowitej jej spłaty podlega pozostałym rygorom wyszczególnionym w § 39 niniejszego statutu.

§ 45.

Dla utrzymania należytego zabezpieczenia emitowanych obligacyj oraz dla zapewnienia wykonania i konserwacji urządzeń meljoracyjnych, Bank zastrzeżać będzie wypłatę pożyczki w ratach, w zależności od postępu robót, jako też zastrzeżać może inne warunki, niezbędne dla zapewnienia należytego bezpieczeństwa pożyczek, użytkowania ich zgodnie z przeznaczeniem oraz utrzymania w należyłym stanie meljoracji, przeprowadzonych przy pomocy pożyczki obligacyjnej.

§ 46.

Ustanowione dla pożyczek długoterminowych, udzielanych w obligacjach meljoracyjnych, zabezpieczenia hipoteczne, jako też zabezpieczenia, wynikające z zobowiązań członków spółek wodnych oraz z zobowiązań związków samorządowych, na zasadzie których Państwowy Bank Rolny wypuszcza obligacje meljoracyjne, stanowią zabezpieczenie wyłącznie dla wypuszczonych obligacyj meljoracyjnych odnośnych seryj i kuponów od tych obligacyj, co powinno być uwidocznione w odnośnych wpisach hipotecznych. Wszystkie hipoteki, niezawierające wzmianki, którą serję obligacyj zabezpieczają, stanowią zabezpieczenie wyłącznie dla serji obligacyj meljoracyjnych nieoznaczonej numerem.

Oprócz wyżej wymienionego przywileju, posiadaczom tych obligacyj i kuponów od nich służy również ustawowy przywilej pierwszeństwa zaspokojenia na ratach, wpłacanych na pokrycie wymienionych pożyczek na specjalnym funduszu rezerwowym listów zastawnych i obligacyj, oraz na specjalnych funduszach rezerwowych poszczególnych seryj obligacyj. Co do zaspokojenia z innych części majątku Banku posiadacze obligacyj meljoracyjnych stoją na równi z innymi wierzycielami.

B. Kredyt krótkoterminowy i inne operacje Państwowego Banku Rolnego.

§ 47.

W celu rozwoju i organizacji drobnego kredytu rolniczego Państwowy Bank Rolny będzie:

- a) popierać tworzenie i zasilać kredytem rolnicze spółdzielnie kredytowe oraz ich organizacje centralne, jak również ułatwiać lokatę wolnych funduszy tych instytucyj,
- b) zasilać w środki obrotowe Gminne Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowe, oraz Powiatowe Kasy Oszczędności na cele kredytu rolniczego.

Państwowy Bank Rolny może w wykonywaniu swych niniejszym statutem przewidzianych zadań i czynności korzystać ze współpracy i współdziałania wymienionych instytucyj, na zasadach ustalonych przez Radę Nadzorczą, w szczególności przez udzielenie im zastępstw Banku.

§ 48.

Państwowy Bank Rolny może dokonywać wszelkich operacyj bankowych, potrzebnych do osiągnięcia celów, wskazanych w § 3, mając na względzie przedewszystkiem potrzeby małych i średnich gospodarstw rolnych.

W szczególności do zakresu operacyj Banku należy:

1) udzielanie pożyczek w gotówce na podstawie zobowiązań dłużnych lub weksli, zgodnie z §§ 55 i 56 niniejszego statutu,

2) skup weksli i innych zobowiązań, płatnych najpóźniej w ciągu dziewięciu miesięcy, jak również ich redyskonto,

3) udzielanie pożyczek terminowych oraz kredytu w rachunku bieżącym pod zastaw papierów o stałym oprocentowaniu, złota i srebra oraz kosztowności, towarów i produktów rolnych oraz zastępujących je dokumentów tudzież weksli depozytowych (kaucyjnych), a to zgodnie z §§ 50 i 51 niniejszego statutu,

4) zaopatrywanie rolników w środki produkcji i organizacja zbytu produktów rolnych,

5) przyjmowanie wkładów oszczędnościowych i lokat, wkładów terminowych lub za wypowiedzeniem, oraz wkładów na rachunki bieżące i przekazowe,

6) przyjmowanie na przechowanie za określoną zgóry opłatą wszelkiego rodzaju papierów wartościowych, dokumentów i kosztowności,

7) inkaso weksli, kuponów i innych dokumentów terminowych,

8) dokonywanie wypłat, wydawanie czeków, przekazów i akredytyw na rachunek osób trzecich w kraju i zagranicą,

9) kupno i sprzedaż na własny rachunek papierów państwowych i innych papierów pupilarnych oraz walut zagranicznych w monecie, banknotach i dewizach,

10) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich wszelkich walut i papierów wartościowych.

§ 49.

Przyjmowane przez Bank do dyskonta weksle powinny być opatrzone co najmniej dwoma podpisami, uznanymi za dobre.

Bank nie jest obowiązany podawać powodów nieprzyjęcia weksłu.

§ 50.

Zastaw papierów wartościowych odbywa się drogą złożenia ich w Banku, wraz z deklaracją właściciela o poddaniu się warunkom przez Bank ustanowionym.

Zastaw ruchomości odbywa się drogą przejęcia przez Bank w naturze na skład lub też przejęcia dokumentów, dostatecznie zabezpieczających prawo Banku do przedmiotu zastawu.

Uchwalony przez Radę Nadzorczą wykaz papierów wartościowych oraz wykaz towarów i kosztowności, na które Bank może udzielać kredytu, oraz stosunek procentowy pomiędzy maksymalną wysokością pożyczki, a wartością zastawu, podlegają zatwierdzeniu Ministra Skarbu.

§ 51.

Zastawiane w Banku rzeczy nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu (aresztowi, sekwestrowi) i nie mogą być wciągnięte do masy upadłości ich właścicieli dla zaspokojenia należności, zarówno prywatnych, jak i Skarbu Państwa, dopóki wierzytelność Banku, pod ich zastaw udzieloną, nie zostanie spłacona.

§ 52.

Jeżeli przyjęta przy udzielaniu kredytu wartość giełdowa papierów danych w zastaw obniży się o 1/4, dłużnik obowiązany jest na wezwanie Banku złożyć odpowiedni dalszy zastaw lub spłacić część kredytu, a to pod rygorem sprzedaży zastawu w terminie w wezwaniu wskazanym.

W wypadku niezaspokojenia zabezpieczonej zastawem ruchomym wierzytelności Banku w terminie, przewidzianym w warunkach pożyczki, Bank wezwie dłużnika listem poleconym do zaspokojenia przypadającej od niego należności w terminie co najmniej 15-dniowym od daty wystania wezwania. Jeżeli dłużnik po upływie tego terminu nie uskuteczni zapłaty, może Bank przystąpić do sprzedaży zastawu; gdyby Bank nie przystąpił do sprzedaży w całości lub w części w ciągu 5 dni od upływu terminu, wskazanego w wezwaniu, obowiązany jest ponownie zawiadomić dłużnika o zamierzonej sprzedaży, wyznaczając ponownie termin co najmniej 15-dniowy.

Bank ma prawo przyjęte pod zastaw pożyczek terminowych papiery wartościowe, złoto, srebro i kosztowności oraz towary realizować dla zaspokojenia swych wierzytelności, pod zastaw tych rzeczy udzielonych, bądź na giełdzie pieniężnej lub towarowej, o ile są przedmiotem transakcji giełdowych, bądź w drodze przeprowadzonej we własnym zarządzie publicznej licytacji.

Nadwyżkę, jaka się okazać może po zaspokojeniu wierzytelności i kosztów sprzedaży, Bank przechowuje jako depozyt do dyspozycji dłużnika, gdyby zaś kwota uzyskana ze sprzedaży zastawu nie wystarczała na zaspokojenie pretensyj Banku, dłużnik obowiązany jest pokryć resztę pretensyj.

§ 53.

Papiery wartościowe i przedmioty przyjęte przez Państwowy Bank Rolny tytułem zastawu mogą być, za zgodą dłużnika, przez Bank zastawione w innych instytucjach kredytowych na sumę i na termin, nieprzewyższające wysokości i terminu kredytu, udzielonego na ich podstawie przez Państwowy Bank Rolny.

§ 54.

Zobowiązania wekslowe, przyjęte na zabezpieczenie udzielonych przez Bank pożyczek terminowych lub kredytu w rachunku bieżącym (§ 48 p. 1 i 3) powinny, stosownie do uznania Dyrekcji:

1) posiadać dodatkowe zabezpieczenie w formie kaucji, zahipotekowanej na nieruchomości (§ 56) lub też

2) być opatrzone co najmniej dwoma podpisami, uznanymi za dobre.

Bank może powyższych przepisów nie stosować do weksli własnych (sola-weksli), przyjmowanych na zabezpieczenie kredytu, udzielonego przez Bank, a wystawianych:

1) przez Powiatowe Kasy Oszczędności, za których zobowiązania odpowiada Związek Samorządowy,

2) przez Gminne Kasy Pożyczkowo - Oszczędnościowe,

3) przez rolnicze spółdzielnie kredytowe.

§ 55.

Państwowy Bank Rolny może wydawać pożyczki gotówkowe na zobowiązania dłużne:

1) spółdzielniom, Kasom Gminnym Pożyczkowo - Oszczędnościowym oraz Powiatowym Kasom Oszczędności,

2) poszczególnym rolnikom lub ich grupom, za zabezpieczeniem hipotecznym albo za solidarną odpowiedzialnością przyjętych przez Bank poręczycieli,

3) spółkom wodnym na przeprowadzenie melioracji rolnych,

4) gminnym, powiatowym i innym związkom komunalnym po zatwierdzeniu odnośnych uchwał przez władze nadzorcze, na cele związane z rozwojem drobnych i średnich gospodarstw rolnych.

§ 56.

Zabezpieczenie hipoteczne pożyczek gotówkowych (§ 48) powinno się mieścić, łącznie z poprzedzającym je obciążeniem, w $\frac{2}{3}$ wartości majątku, stanowiącego przedmiot zabezpieczenia, ustalonej podług niewygórowanego szacunku, z tem, iż szacunek nieruchomości ziemskiej oparty będzie na normach, jakie ustalone będą w przepisach, przewidzianych w § 26.

Ponadto uwzględnione być mają postanowienia zawarte w §§ 26, 27 i 29.

§ 57.

Na przyjmowane przez Bank wkłady wydawane będą dowody imienne.

Sumy złożone w Banku, jako wkłady oraz na rachunek bieżący, nie mogą podlegać aresztowi ani sekwestrowi inaczej, jak drogą określoną w ustawie postępowania cywilnego.

Stopę procentową dla wkładów ustanawia Rada Nadzorcza, a uchwały Rady Nadzorczej zatwierdza Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 58.

Książeczki wkładowe Banku i dowody lokaty mają wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne, i mogą być przedmiotem lokaty kapitałów osób, pozostających pod opieką lub kuratelą, kapitałów fundacyjnych, kościelnych i korporacyjnych, jako też wszelkiego rodzaju kaucyj i wadków licytacyjnych.

§ 59.

Państwowy Bank Rolny może uczestniczyć w kapitałach zakładowych organizacji parcelacyjnych, scalenieowych, meljoracyjnych, przemysłowo-rolnych oraz wszelkich innych, przyczyniających się do powstania i rozwoju drobnych i średnich gospodarstw rolnych (§ 3 p. 2), o ile one:

- 1) nie mają celów spekulacyjnych,
  - 2) rozwijają działalność ogólniejszego znaczenia,
  - 3) współdziałają z Ministerstwem Reform Rolnych i Ministerstwem Rolnictwa, bądź też z innymi organami Rządu,
  - 4) zapewniają Państwowemu Bankowi Rolnemu dostateczny wpływ na bieg ich spraw i interesów.
- Ogólna suma takich udziałów nie może przewyższać 10% kapitału zakładowego Banku.

C. Działalność parcelacyjna Państwowego Banku Rolnego.

§ 60.

Państwowy Bank Rolny ma prawo przeprowadzać parcelację nieruchomości ziemskich, zarówno nabytych na własność Banku jak też powierzonych mu w komis.

§ 61.

W związku z parcelacyjną działalnością Państwowy Bank Rolny może:

- 1) administrować nabytymi majątkami we własnym zarządzie lub oddawać je w dzierżawę w całości lub częściowo, aż do czasu rozparcelowania,
- 2) przeprowadzać niezbędne meljoracje rolne, scalanie gruntów, likwidację serwitutów oraz podział wszelkiego rodzaju wspólnot gruntowych, zamianę gruntów oraz inne roboty regulacyjne,
- 3) dokonywać sprzedaży gospodarstw i działek gruntowych, powstałych z parcelacji nieruchomości ziemskich,
- 4) udzielać pomocy nabywcom parcel gruntowych na pobudowanie się i zagospodarowanie przez wydawanie im na ten cel pożyczek, dostarczanie materiałów budowlanych, gotowych budynków, inwentarza żywego i martwego oraz innych środków produkcji rolnej. W tym celu Bank może korzystać z usług spółdzielczych, społecznych instytucji, ponadto w razie niezbędnej potrzeby może tworzyć własne agendy wytwórcze i handlowe oraz nabywać poręby leśne,
- 5) popierać urządzenia kulturalne i gospodarcze na obszarach rozparcelowanych.

§ 62.

Przy parcelacji majątków własnych Banku nie-dopłacona przy akcie reszta ceny sprzedaży może być zakredytowana za zabezpieczeniem hipotecznym na następnym miejscu po długoterminowej pożyczce, udzielonej przez Bank. Zabezpieczenie hipoteczne kredytowanej reszty ceny kupna winno mieścić się łącznie z długoterminową pożyczką Banku w $\frac{1}{2}$ sumy szacunkowej obciążonej nieruchomości.

§ 63.

Państwowemu Bankowi Rolnemu służy prawo przedterminowej spłaty wszelkich wierzytelności i ciężarów (służebności, rent w naturze i w gotówce i innych ciężarów, z wyjątkiem służebności, podlegających działaniu rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r.—Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 74 i 75), które obciążają nieruchomość lub jej część, ulegającą parcelacji, podpadającej pod przepis art. 57 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r., o wykonaniu reformy rolnej, tak w tych przypadkach, w których Państwowy Bank Rolny sam jako właściciel, bądź komisowo daną nieruchomość parceluje, jak również w tych przypadkach, kiedy parcelację, przeprowadzoną przez właściciela lub na jego zlecenie przez instytucję do parcelacji upoważnioną, popiera przez udzielanie pożyczek długoterminowych amortyzacyjnych na ułatwienie parcelacji lub spłatę ceny kupna.

O ile osoby, których prawa są hipotecznie zabezpieczone, nie wyrażają zgody na przedterminową spłatę, lub też wartość uprawnień, nieujawniona w hipotece, nie zostaje zgodnie oceniona, wówczas przedterminowa spłata wierzytelności i ciężarów nastąpi w tych granicach i tym trybem, jaki ustanawia rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1927 r. o uregulowaniu ciężarów i wierzytelności, ciążących na przymusowo wykupionych nieruchomościach ziemskich (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 3, poz. 22). O przejęciu służebności wedle art. 2 tego rozporządzenia orzekać będzie w trybie cz. 2 tego artykułu właściwy miejscowo okręgowy urząd ziemski.

Właściwy wedle art. 6 tego rozporządzenia sąd ustali na wniosek Państwowego Banku Rolnego wartość ciężarów i wierzytelności spornych oraz sposób ich spłaty, nie żądając uprzedniego złożenia potrzebnej na zaspokojenie tych ciężarów i wierzytelności sumy. Złożenie przez Państwowy Bank Rolny ustalonej orzeczeniem sądu sumy do depozytu sądu uzasadnia żądanie wykreślenia z hipoteki wszelkich nieprzejętych ciężarów i wierzytelności.

Doręczenie wierzycielom hipotecznym i uprawnionym ciężarów hipotecznie zabezpieczonych wezwań do przyjęcia przedterminowych spłat Państwowemu Bankowi Rolnemu skutecznością będzie za pośrednictwem właściwych okręgowych urzędów ziemskich.

III. Administrowanie funduszami powierzonymi przez Rząd.

§ 64.

Administrację poszczególnymi funduszami, przeznaczonymi do dyspozycji organów Rządu, powierza Państwowemu Bankowi Rolnemu władza, dy-

sponująca danym funduszem, za wiedzą Ministra Reform Rolnych.

IV. Rachunkowość, sprawozdawczość, rezerwy.

§ 65.

Rokiem administracyjnym Banku jest rok kalendarzowy.

Na dwa miesiące przed upływem roku administracyjnego, Dyrekcja powinna przygotować i przedstawić Prezesowi Banku dla przedłożenia Radzie Nadzorczej do uchwalenia preliminarz wydatków i dochodów Banku na rok następny. Uchwały Rady Nadzorczej winny być przedstawione najpóźniej na 3 tygodnie przed rozpoczęciem nowego roku administracyjnego Ministrowi Reform Rolnych, który je zatwierdza w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

W ten sam sposób zatwierdzonej uchwały wymagają preliminarze dodatkowe na wydatki nieprzewidziane w budżecie.

§ 66.

Za każdy miniony rok administracyjny Dyrekcja sporządza zamknięcie rachunkowe oraz bilans Banku i przed upływem pierwszego kwartału następnego roku przedstawia je Prezesowi Banku dla przedłożenia Radzie Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej do sprawdzenia. Rada Nadzorcza, po rozpoznaniu sprawozdania Komisji Rewizyjnej, uchwała wniosek co do zatwierdzenia zamknięcia rachunków, bilansu oraz użycia czystego zysku lub pokrycia wykazanej straty i wnioski te przedstawia Ministrowi Reform Rolnych, który je zatwierdza w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa.

§ 67.

Z czystego zysku, wykazanego w bilansie, przeznaczają się 30% na ogólny fundusz rezerwowy Państwowego Banku Rolnego, 30% na zasilenie funduszy rezerwowych listów zastawnych i obligacyj Banku (§ 16) proporcjonalnie do ich sumy, pozostającej w obiegu w dniu 31 grudnia roku sprawozdawczego, — 15% na fundusz zapomóg i kredytu ulgowego, pozostałość zaś może być użyta na dalsze uzupełnienie tych funduszy, na cele podniesienia kultury rolnej, badania naukowe, związane z podniesieniem kultury rolnej, oraz na zasilenie i tworzenie innych funduszy, związanych z działalnością Banku, wreszcie na nagrody pieniężne do dyspozycji Ministra Reform Rolnych dla Dyrekcji i innych osób, powołanych do pracy w Banku przez władze zwierzchnie Banku, oraz do dyspozycji Prezesa Banku dla personelu Banku.

Gdy ogólny fundusz rezerwowy osiągnie wysokość równą kapitałowi zakładowemu, powołane 30% zysku będą przelewane w połowie na kapitał zakładowy Banku, w połowie na fundusz rezerwowy.

V. Władze Banku.

§ 68.

Władzami Państwowego Banku Rolnego są: Prezes Banku, Rada Nadzorcza i Dyrekcja; organem pomocniczym władz nadzorczych Banku jest Komisja Rewizyjna.

Bezpośrednią przełożoną władzą Banku jest Minister Reform Rolnych, który czynności nadzor-

cze wykonywuje przez podwładne mu organa; w szczególności w celu przestrzegania zgodności akcji Banku, związanej z wykonaniem naprawy ustroju rolnego, z wytycznymi polityki agrarnej i agrarno-kredytowej Ministerstwa Reform Rolnych w zakresie wykonania reformy rolnej — Minister Reform Rolnych powołuje w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Rolnictwa z pośród urzędników Ministerstwa Reform Rolnych swego Komisarza i jego zastępców przy Instytucji Centralnej Banku. Obowiązki i upoważnienia Komisarza bliżej określi pismo nominacyjne. Przy oddziałach Banku Prezesi miejscowych okręgowych urzędów ziemskich są delegatami Ministra Reform Rolnych, uzgadniającymi działalność agrarno-kredytową Banku z działalnością agrarną okręgowych urzędów ziemskich; delegaci przy oddziałach Banku pełnią funkcje Komisarza Agrarnego w zakresie przewidzianym w p. 2 art. 59 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 roku o wykonaniu reformy rolnej.

Komisarz Ministra Reform Rolnych, jego zastępcy i delegaci Ministra Reform Rolnych otrzymują wynagrodzenie za swoje czynności z budżetu Banku w wysokości, określonej przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Prawo kontroli finansowej służy również Ministrowi Skarbu.

§ 69.

Prezesa Banku mianuje na przeciąg lat 5 Prezydent Rzeczypospolitej na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Skarbu i Ministra Reform Rolnych.

§ 70.

Prezes Banku nie może być równocześnie posłem lub senatorem, ani sprawować żadnego płatnego państwowego lub komunalnego urzędu, ani zajmować płatnego stanowiska prywatnego, ani należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych jakiegokolwiek przedsiębiorstwa. Ograniczenie to nie dotyczy brania udziału w Radzie Banku Polskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego, oraz z ramienia Banku w Radach i Komisjach Rewizyjnych tych przedsiębiorstw, w których udział Banku uznany zostanie za potrzebny.

Prezesem Banku nie może być osoba, do której majątku wdrożono postępowanie upadłościowe lub ugodowe, albo osoba pozbawiona zdolności do działań prawnych lub pełni praw obywatelskich.

§ 71.

Prezes Banku może być odwołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Skarbu i Ministra Reform Rolnych.

§ 72.

W skład Rady Nadzorczej wchodzi:

1) Prezes Banku, jako Prezes Rady Nadzorczej,
2) 9-ciu członków, powołanych na lat 3 przez Ministra Skarbu, w tej liczbie 3-ch w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i 3-ch w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

Minister Skarbu powołuje 3-ch zastępców członków Rady Nadzorczej, w tem jednego w poro-

zumieniu z Ministrem Reform Rolnych i jednego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

Członkowie Rady Nadzorczej nie mogą być równocześnie ani posłami ani senatorami.

Członkiem Rady Nadzorczej nie może być osoba, do której majątku wdrożono postępowanie upadłościowe lub ugodowe, albo osoba, pozbawiona zdolności do działań prawnych lub pełni praw obywatelskich.

Obowiązki Wiceprezesa Rady Nadzorczej pełni jeden z członków Rady Nadzorczej, wyznaczony przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Rolnictwa.

Wiceprezes Rady Nadzorczej przewodniczy tej ostatniej w nieobecności Prezesa Banku, zastępuje Prezesa w jego nieobecności oraz pełni inne obowiązki, przekazane mu przez Prezesa Banku.

W razie niepowołania Wiceprezesa lub w razie jego nieobecności zastępuje go powołany przez Prezesa Banku członek Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza może specjalne zadania i poszczególne sprawy poruczać do opracowania i uchwalania komitetom specjalnym, złożonym z członków Rady. Jeśli zadania poruczone specjalnym komitetom wymagają pracy w ciągu dłuższego okresu czasu wówczas Członkowie Komitetu uprawnieni są do otrzymywania specjalnego wynagrodzenia, którego wysokość określi Minister Reform Rolnych.

§ 73.

Zwyczajne posiedzenia Rady odbywają się co najmniej raz na dwa miesiące; nadzwyczajne zwołuje Prezes Banku w miarę potrzeby, z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej 3-ch członków Rady bądź Dyrekcji Banku; powinno być ono również zwołane na żądanie Ministra Reform Rolnych.

§ 74.

Do ważności uchwał Rady Nadzorczej potrzeba pisemnego zawiadomienia o posiedzeniu wszystkich członków Rady i obecności na posiedzeniu Prezesa Banku, lub w razie jego nieobecności Wiceprezesa Rady Nadzorczej, albo członka Rady Nadzorczej, zastępującego Prezesa i co najmniej 5-ciu członków. Uchwały zapadają większością głosów. Przewodniczący głosuje narówni z członkami. W razie równości głosów przeważa zdanie, za którym wypowiedział się przewodniczący.

Członkowie Dyrekcji Banku biorą udział we wszystkich posiedzeniach Rady Nadzorczej z głosem doradczym, z wyjątkiem wypadków, gdy w Radzie omawiane są sprawy osobiste członków Dyrekcji oraz gdy nieobecności członków Dyrekcji żąda Rada.

Naczelny Dyrektor względnie wyznaczony przez Dyrektora przedstawia Radzie Nadzorczej wszelkie wnioski Dyrekcji.

§ 75.

Członkowie Rady Nadzorczej za udział w posiedzeniach i pełnienie swoich obowiązków otrzymują wynagrodzenie, z budżetu Banku w wysokości określonej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

§ 76.

Prezes Banku reprezentuje Bank wobec władz, czuwa, aby działalność Banku odpowiadała kierunkowi polityki gospodarczej i agrarnej Rządu, pełni ogólny nadzór nad całą działalnością Banku, przewodniczy Radzie Nadzorczej i czuwa nad wykonaniem jej uchwał, ma prawo każdego czasu wglądać we wszystkie czynności Banku, badać jego książki, dokumenty i akta, przeprowadzać skontra kasowe, żądać wszelkich wyjaśnień i, w miarę potrzeby, do udziału w tych czynnościach powoływać rzeczoznawców lub członków Rady Nadzorczej.

Prezesowi Banku służy prawo zawieszania uchwał Rady, które, zdaniem jego, wykraczają przeciw ustawom, statutowi Banku lub interesowi państwowemu. Zawieszoną uchwałę przedstawia Prezes Ministrowi Reform Rolnych, może jednak uprzednio przedłożyć uchwałę do reasumpcji Radzie Nadzorczej.

Prezes Banku przedstawia Ministrowi Reform Rolnych, wraz z opinią Rady Nadzorczej, wnioski o kandydatach na stanowiska Dyrektorów i Wicedyrektorów Banku oraz Dyrektorów Oddziałów, oraz zgłasza Ministrowi Reform Rolnych, wraz z opinią Rady Nadzorczej, wnioski o ich zwolnienie. Prezes Banku zatwierdza i odwołuje prokury dla pracowników Banku, powołuje pracowników Banku na stanowiska, których obsadzenie zastrzegają władzy Prezesa przepisy o służbie w Państwowym Banku Rolnym.

Prezes Banku ma prawo brać udział w posiedzeniach Dyrekcji z głosem doradczym.

Wykonanie uchwały Dyrekcji, uznanej przez Prezesa Banku za niezgodne z ustawami, ze statutem Banku i z podstawowymi zadaniami Banku ma on prawo wstrzymać do uchwały Rady Nadzorczej.

Prezes Banku otrzymuje stałe uposażenie z budżetu Banku, określone przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, za udział zaś w posiedzeniach Rady Nadzorczej nie pobiera osobnego wynagrodzenia.

W ten sam sposób określone będzie uposażenie Wiceprezesa, względnie zastępującego Wiceprezesa członka Rady Nadzorczej.

§ 77.

Do Rady Nadzorczej należy nadawanie ogólnego kierunku działalności Banku, piecza nad całością majątku Banku i funduszów mu powierzonych oraz kontrola i nadzór nad działalnością Dyrekcji.

W szczególności do zakresu działalności Rady Nadzorczej należy rozpoznawanie i uchwalanie wniosków w przedmiocie:

- 1) ustalania ogólnego planu działalności Banku i wytycznych dla Dyrekcji w zakresie finansowo-kredytowym i agrarnym,
- 2) projektów uzupełnienia lub zmiany statutu,
- 3) preliminarza wydatków i dochodów Banku (§ 65),
- 4) emisji listów zastawnych i obligacji (§ 13 i nast.),
- 5) zatwierdzania sprawozdań i bilansów rocznych, przeznaczania zysków lub pokrycia strat,
- 6) otwierania i zwijania Oddziałów, agentur i przedstawicielstw Banku,

7) wydawania regulaminów, instrukcyj i wszelkich przepisów w zakresie należącym do kompetencji Rady Nadzorczej,

8) nabywania nieruchomości ziemskich na parcelację na podstawie wniosków, przedłożonych przez Dyрекcję, z wyjątkiem wypadków, zastrzeżonych samodzielnej decyzji Dyrekcji (§ 79, p. 6),

9) nabywania nieruchomości i wnoszenia budowli na potrzeby pomieszczenia biur i personelu Banku tudzież sprzedaży tych nieruchomości,

10) rozstrzygania o zarządzeniach Dyrekcji, wstrzymanych przez Prezesa Banku, jako niezgodnych z ustawami, ze statutem Banku, z przepisami lub podstawowymi zadaniami Banku,

11) ustanawiania kompetencji Dyrekcji w zakresie udzielania kredytów i lokowania kapitałów Banku w oznaczonych przez Radę Nadzorczą instytucjach prywatnych,

12) przyznawania kredytów i lokowania kapitałów w instytucjach prywatnych, o ile sprawy te przekraczają uprawnienie Dyrekcji,

13) ustanawiania norm oprocentowania i stawek prowizyjnych dla operacji Banku, w szczególności norm przewidzianych w §§ 50 i 57,

14) udziału Państwowego Banku Rolnego w kapitałach zakładowych organizacji wymienionych w § 59,

15) Komitetu Dyskontowego,

16) ustalania etatów (kategorij i liczby stanowisk) pracowników Banku,

17) innych spraw, przekazanych Radzie do zdecydowania czy zaopiniowania na mocy specjalnego zarządzenia Ministra Reform Rolnych lub wniesionych przez Prezesa Banku.

Uchwały w sprawie wniosków wyszczególnionych w pp. 1, 6, 9, 13 i 16 wymagają zatwierdzenia Ministra Reform Rolnych, przyczem co do wniosków wyszczególnionych w pp. 6, 13 i 16 — w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Takiemuż zatwierdzeniu podlegają te wnioski, które na mocy poszczególnych postanowień niniejszego statutu zastrzeżone są właściwości Ministra Reform Rolnych, bądź Ministra Skarbu, bądź wreszcie Ministra Rolnictwa.

§ 78.

Dyрекcję Państwowego Banku Rolnego stanowią powołani przez Ministra Reform Rolnych na wniosek Prezesa Banku: Naczelny Dyrektor, Dyrektor zastępca Naczelnego Dyrektora i Dyrektorowie Centrali w ilości, ustalonej przez tegoż Ministra. Minister Reform Rolnych może na wniosek Prezesa Banku upoważnić do udziału w posiedzeniach Dyrekcji z głosem stanowczym tych Wicedyrektorów Banku, którzy zastępują nieobecnych Dyrektorów.

Naczelny Dyrektor powołany będzie w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zaś jeden z Dyrektorów w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa. Minister Reform Rolnych mianuje Wicedyrektorów (zastępców Dyrektorów), oraz Dyrektorów Oddziałów, w miarę potrzeby, na wniosek Prezesa Banku.

Nominacje członków Dyrekcji, Wicedyrektorów i Dyrektorów Oddziałów ogłaszane będą w Monitorze Polskim oraz w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Reform Rolnych.

Regulamin określi sprawy, wymagające kolegjalnego załatwienia i uchwały Dyrekcji oraz niezbędny do tego komplet na posiedzeniach Dyrekcji, jak również ustali tryb jej urzędowania i sposób zastępowania nieobecnych Dyrektorów.

Członkowie Dyrekcji Państwowego Banku Rolnego nie mogą być równocześnie posłami, bądź senatorami, ani zajmować żadnego płatnego, państwowego, komunalnego lub prywatnego stanowiska, ani też bez zgody Ministra Reform Rolnych uczestniczyć we władzach kierowniczych lub nadzorczych jakichkolwiek przedsiębiorstw.

§ 79.

Dyрекcja zarządza bezpośrednio sprawami Banku, zastępuje Bank wobec władz, sądów i osób trzecich, zarządza majątkiem Banku oraz samodzielnie decyduje i załatwia wszelkie sprawy, związane z działalnością Banku, zgodnie z przepisami niniejszego statutu.

W szczególności do zakresu działania Dyrekcji należy:

1) zabezpieczenie prawidłowego biegu działalności Banku oraz ściśle przestrzeganie wszelkich przepisów prawnych, rozporządzeń i instrukcyj,

2) przedwstępne rozważanie wniosków, przedkładanych Radzie Nadzorczej do decyzji,

3) przedwstępne rozważanie i przedkładanie Radzie Nadzorczej do uchwalenia wniosków o nabywanie nieruchomości ziemskich na parcelację,

4) zatwierdzanie planów eksploatacji majątków ziemskich, nabytych do parcelacji,

5) zatwierdzanie planów parcelacji majątków ziemskich,

6) nabywanie i sprzedaż takich nieruchomości ziemskich, których obszar nie przekracza norm ustalonych w cz. 1, art. 50 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1), oraz nabywanie nieruchomości, celem uchronienia Banku przed stratami z powodu udzielonego kredytu i sprzedaż nieruchomości na tej zasadzie nabytych,

7) zestawianie bilansów, układanie budżetu oraz sprawozdań rocznych,

8) przyznawanie wszelkich kredytów w granicach norm ustalonych, zgodnie z § 77 p. 11,

9) załatwianie spraw i wykonywanie czynności, powierzonych Dyrekcji przez Radę Nadzorczą w ramach obowiązujących przepisów.

Do Naczelnego Dyrektora należy bezpośrednio kierownictwo i nadzór służbowy nad personelem Banku jako też przyjmowanie i zwalnianie pracowników Banku w zakresie ustalonym w przepisach o służbie w Państwowym Banku Rolnym.

Naczelny Dyrektor ponosi odpowiedzialność za zgodne z obowiązującymi przepisami i zarządzeniami władz funkcjonowanie Banku; takąż odpowiedzialność przed Naczelnym Dyrektorem ponoszą poszczególni Dyrektorowie Banku w zakresie powierzonych im funkcji.

§ 80.

Otwarcie Oddziałów Banku z określeniem terytorjalnej działalności poszczególnych Oddziałów winno być ogłoszone w Monitorze Polskim. Oddział

Banku wykonywa wszelkie czynności Banku na obszarze swej działalności.

Dyrektor Oddziału zarządza bezpośrednio sprawami Oddziału, zgodnie z regulaminem, który określi kompetencję i odpowiedzialność Dyrektorów Oddziałów i ich stosunek do Dyrekcji. Dyrektor Oddziału decyduje samodzielnie o nabywaniu nieruchomości celem uchronienia Banku przed stratami z tytułu kredytu długoterminowego i o skierowaniu egzekucji do nieruchomości, nie wyłączając trybu wpływającego z uwagi do art. 1527 U. P. C. z 1864 r.

W sporach, wynikających z działalności Oddziałów, Państwowy Bank Rolny może być pozywany w siedzibie Oddziałów.

§ 81.

Emitowane przez Bank listy zastawne i obligacje powinny zawierać podpisy dwóch Dyrektorów, względnie Dyrektora wraz z Wicedyrektorem, lub dwóch Wicedyrektorów oraz Prezesa Banku lub Wiceprezesa Rady Nadzorczej, albo w ich zastępstwie jednego członka Rady Nadzorczej Banku, zgodnie z § 18 niniejszego statutu.

Wszelkie inne dokumenty zobowiązujące Bank będą podpisywane pod pieczęcią firmową przez dwóch Dyrektorów, lub Wicedyrektorów (zastępców Dyrektorów), względnie przez jednego Dyrektora lub jednego Wicedyrektora (zastępcę Dyrektora) łącznie z jednym z pracowników, upoważnionych do podpisu za Bank (prokurentem), lub też przez dwóch prokurentów łącznie.

Upoważnienia pracowników Banku do podpisywania firmy Banku (prokurentów) ogłaszane będą w Monitorze Polskim oraz w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Reform Rolnych.

W Oddziałach Banku firmę Banku podpisują i zeznają akta urzędowe w imieniu Banku: Dyrektor Oddziału łącznie z zastępcą lub prokurentem, lub zastępca Dyrektora z prokurentem, względnie dwóch prokurentów.

§ 82.

Zarówno członkowie Dyrekcji, Wicedyrektorowie (zastępcy Dyrektorów), Dyrektorowie Oddziałów, jak też pracownicy Banku otrzymują wynagrodzenie z budżetu Banku i będą powoływani do służby w Banku na zasadach, ustalonych w przepisach o służbie w Państwowym Banku Rolnym, wydanych w drodze rozporządzenia Rady Ministrów.

§ 83.

W celu oceniania weksli przedstawionych Bankowi do dyskonta oraz w celu udzielania opinii w przedmiocie zgłoszeń o kredyt niezabezpieczony hipotecznie lub zastawem, mogą być przy Oddziałach Banku utworzone z rozporządzenia Ministra Skarbu Komitety Dyskontowe, składające się z 3-ch członków, powołanych przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i Ministrem Rolnictwa. Tryb urzędowania Komitetów określi regulamin.

§ 84.

Komisja Rewizyjna Banku składa się z 5-ciu członków, których powołuje Minister Skarbu, w tej liczbie jednego w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i jednego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa. Członkowie Komisji powołani są na lat dwa i otrzymują wynagrodzenie za swe czynności z budżetu Banku, w wysokości określonej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

Członkowie Komisji Rewizyjnej wybierają z pośród siebie przewodniczącego i uchwalają wnioski zwykłą większością głosów. Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność przynajmniej 3-ch członków.

§ 85.

Komisja Rewizyjna rozpatruje w pierwszym kwartale każdego roku bilans Banku i składa swe sprawozdania Ministrowi Skarbu, podając je jednocześnie do wiadomości Ministrowi Reform Rolnych, Ministrowi Rolnictwa oraz Prezesowi Banku.

§ 86.

Komisja Rewizyjna może tak z własnej inicjatywy, po uprzednim porozumieniu się z Prezesem Banku, jak i z inicjatywy władz nadzorczych Banku, dokonywać w każdym czasie rewizji Banku i jego Oddziałów. Komisja ma prawo żądać od Dyrekcji i Rady Nadzorczej wszelkich wyjaśnień i ma prawo przeglądania wszelkich ksiąg, dokumentów i korespondencji Banku, jako też kontrolowania kas i skarbców.

§ 87.

W celu urzeczywistnienia prawa kontroli finansowej Ministra Skarbu nad działalnością Państwowego Banku Rolnego, Minister Skarbu powołuje w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych oraz z Ministrem Rolnictwa swego Komisarza oraz jego zastępców z pośród urzędników państwowych.

Obowiązki i uprawnienia Komisarza Ministra Skarbu bliżej określi pismo nominacyjne. W szczególności obowiązkiem Komisarza będzie:

- 1) czuwanie nad prawidłową działalnością Banku w zakresie kredytu długoterminowego i ścisła kontrola emisji listów zastawnych i obligacji meljoracyjnych w granicach obowiązujących ustaw,
- 2) czuwanie nad prawidłową gospodarką Banku sumami lokowanymi przez Skarb Państwa,
- 3) uczestniczenie z głosem doradczym w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Dyrekcji Banku,
- 4) kontrola ksiąg, dokumentów i kas Banku oraz współdziałanie z Komisją Rewizyjną.

Wynagrodzenie za swoje czynności otrzymuje Komisarz oraz jego zastępcy z funduszków Banku, w wysokości oznaczonej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.